

és elbámult rajta, hogy micsoda különbség volt az erdőrésztlet két része között az erős erdőlés javára. A praktikáns tudtán kívül Bohdanecky-féle erdőlést végzett.

Heck is említi, hogy az egyik kísérleti területére, amelyet a kezelésére bizott erdőben rendezett be, azt mondták közvetlenül a kivágás után, hogy „ez nem erdőlés, hanem erdőpusztítás“.

Azt hiszem sok erdőlést kell még látnunk, amíg biztosan léphetünk fel a tapogatózás helyett, de a *főelveket* már ma is tudhatjuk és ezek csak azok lehetnek, amikkel előadásomat befejezni szerencsém volt.

*

Amint az Erdészeti Lapokban megjelent cikkek mutatják, nagyon érdekes adatokkal rendelkeznek szaktársaink. Csak megismételhetem kérésemet az adatok közlését illetőleg; olyan kevés pontos adatunk van, hogy minden apróság jó szolgálatot tesz. Különösen a koronák és törzs egész hossza közötti viszonyt kellene lehető számos esetben megállapítani, ami pedig eddig rendszeren teljesen számításán kívül maradt. *Róth Gyula.*

Az *Ocneria dispar* pusztításai.

Ugy látszik, az *Ocneria dispar* országos csapássá vált értékes tölgyeseinkben. Kabina János szaktársunk már előzőleg beszámolt az „Erdészeti Lapok“-ban e hernyó falásáról s petéinek gyűjtéséről Tamásiból, Tolna megyéből. Ujabbán a Körös-völgybe (Arad m.), Borosjenő vidékére szállott ki a rovarügyi intézet főnöke Vadas Jenő kíséretében ugyancsak az *Ocneria dispar* által lerágott állományok megvizsgálása végett.

Az „Erdészeti Lapok“ f. é. 964. és 965. lapján meg Lenhárd Antal említi fel Pest megye kalocsai járásából a gyapjas pille hernyóját, mint olyat, mely a tölgy-, szil- és nyárfákat lekoppasztotta s felhív a más vidékeken gyűjtött tapasztalatok közlésére.

A lippai főerdőhivatal kerületében a károsító különösen a temesmegyei sistaroveczy és lippai erdőgondnokságokban lépett fel tömegesen. Az itt történt megfigyeléseket az erdőgondnokok

— Konok Tamás és Cseres Gyula főerdészek — jelentései alapján az alábbiakban kívánom közölni.

A sistarovecki erdőgondnokságban már az 1905-ik esztendőben lépett fel először, úgy hogy a petegyűjtést megkezdték s 1906 tavaszán folytatták. Gyűjtetett összesen 290 liter à 50 fillér s ki lett fizetve 143 K 87 fillér.

A lippai erdőgondnokság 1906 augusztus havában jelentette, hogy e rovar ott is oly nagy mennyiségben jelentkezik a bogdarigósi fűrdő felé eső szélen, hogy ámbár peteirtás történt, nagy erdőragástól lehet tartani, mivel a kincstár egymaga nem sokat tehet, mert a rovar még nagyobb mennyiségben mutatkozik a bogdarigósi gr. Wimpfen-féle és a közvetlen szomszédos gr. Zselénski-féle erdőségekben, ahonnan jöhetett Sistarovecz felé is a veszedelem.

Ennek alapján egyöntetű eljárás foganatosítása végett felhivatott Temes megye közigazg. erdészeti bizottságának figyelme. Ez 1906. évi november 14-én tartott üléséről kibocsátott 6271/906. számú véghatározatában el is rendelte a fent említett birtokosoknak, hogy a Lippa, Keszincz, Buzád és Hódos községek határában elterülő vegyes lomberdőkben a gyapjas pille fejlődését s különösen az ezt pusztító élősködő rovarok jelentkezését állandóan figyelemmel kísértessék s az 1907. év május havában kikelő hernyók mennyiségének megállapításából következtetve, a rovar szaporodását 1907. évi június 15-éig közöljék.

Együttal utasította a birtokosokat, hogy ugyan-e naptól kezdve a pillek kirepülését figyeltessék meg s a rajzás ideje alatt a pillek égetése céljából egyes magaslatokon naponta este 8 órától éjfélig megfelelő nagyságu tüzeket rakassanak.

Miután pedig a bogdarigósi fűrdő fölött közvetlenül elterülő és a fűrdőt illetőleg szolgálommal terhelt erdőrészben a petefészkek oly nagy mennyiségben találhatók, hogy ezen erdőrész 1907. évben lombját elvesztvén, nemcsak céljának nem fog megfelelni, hanem egyes egyedek kiszáradásán kívül az erdő tetemes növedékvesztését is fog szenvedni, a közel fekvő gyümölcsösök termése pedig tönkre tétetik; a gr. Winpfen örökösök erdőhivatalának külön elrendeltetett, hogy az itt levő petefészkeket 1907. év április 15-éig kátrányoldatba mártott póznákkal pamacsoltassa s

ezen intézkedések végrehajtásán kívül 1907. év június és július havában a pillék égetését itt is eszközöltesse.

Ez intézkedésből látható, hogy a veszedelem góczpontja ez utóbb említett helyen volt s onnan terjedt minden irányban a szomszédos erdőkre.

Az 1907 június 15-éig elrendelt jelentés a kincstár részéről a következőkről számolt be:

Mind a lippai, mind a sistarovecki erdőgondnokok megfigyelése szerint az éldsiek a petecsomókban kevés kárt tettek s nem voltak — többszöri megfigyelés mellett sem — számottevő mennyiségben található, miből arra lehet következtetni, hogy a baj a jövő — 1908-ik — évben még nagyobb lesz, ha valami pusztító nyavalya nem fog közöttük fellépni, különösen tekintetbe véve, hogy a hernyó június hóban a Sistarovecczel szomszédos dorgosi erdőkre is átvándorolt és ott is alaposan kopasztotta a fákat.

A hernyók kelése május 6—8-ikán vette kezdetét és május 30-án a fenti góczponthoz legközelebb eső Buchberg melletti lippai, legkorosabb és legjobban meglepett tölgyesek már teljesen le voltak rágva.

A hernyók oly nagy mennyiségben vonultak élelmet keresve a földön, hogy minden tenyéryi helyre legalább 2 db hernyó jutott.

Ugyanezen időben a lippai erdőgondnoksághoz tartozó alliósi erdőben a m.-radna-temesvári helyiérdekű *vasút sinjeit oly nagy tömegben lepték el a hernyók, hogy a mozdony, a surlódás hiánya miatt, megakadt.*

Ugyanebben az erdőben az erdőgondnok június 11-én d. u. 3 órakor *rengeteg* tömegben heverő, ép testű, de teljesen érzéketlen *hernyótetemeket* talált, melyeknek semmi bántódásuk nem volt, miből azt következteti, hogy nyilván valami ragadós betegség miatt hullottak el, vagy a június elején volt *tartós esőzések, hűvös időjárás és éjjeli ködök ártottak meg nekik.*

Amint látjuk itt is, mint Lenhárd fent idézett cikkében, a ködöt tartják a hernyó megölőjének.

A hernyók ekkor — június 11-én — még fejletlenek voltak, nem bábozódtak s így a június 15-ére rendelt erdei tüzelés még korai lett volna.

A hernyók rágása a lippai erdőben mindennemű cserjére, bokorra kiterjedt, de a teljesen lekopasztott erdőben is a kőrís ugyyszólván érintetlen maradt s csaknem így a fűzfa is.

A sistarovecki erdőben szintén nagy mennyiségben pusztítottak a hernyók, különösen az utak, tisztások mentén és erdőszéleken; egyes törzseket, különösen a csert, egészen letarolták.

Átmentek a magyar tölgyre is. Sőt a szomszédságban elterülő szilvásokra átmásztak s azokat rágták; megtámadták a babot, a luczernát annyira lerágták, hogy csak a szára maradt.

A legkorábban kibujt hernyók már június 10-én kezdték a bebábozást.

Ez időtájt kezdődtek itt, Lippán pedig június 25-én az erdei tüzelések. A tüzelést a lepkék ellen ez utóbbi helyen azért nem kezdték előbb, mert a tartós tél következtében késett a hernyók kikelése, fejlődése, bábozása és a lepkék kikelése is. A kikelés sem egyszerre történt, sőt még július közepén is voltak bebábozatlan hernyók. A tüzek nem egy helyen rakattak állandóan, itt, hanem felváltva más és más helyen gerjesztettek, időközönként visszatérőleg, vándortüzek és pedig kettő Allioson, kettő a lippai erdőben.

A sistarovecki erdőben mind a 8 védkerületben gerjesztettek éjjeli tüzek.

A tüzrakás akként történt, hogy minden délután az altisztek által kijelölt helyen a tűzőr a tűzhöz szükséges ág- és galyfát összegyűjtötte s a szükséges szalmát is előre kihordta ide s ugyanaz az őr szitotta az erdőőrök felügyelete alatt a tüzet.

Ennek az éjjeli tüzelésnek azonban sem itt, sem a kötelezett szomszéd birtokosoknál semmi hatása nem volt; mindamellett, hogy az a leginkább meglepett helyeken történt. A lepkék nappal vidáman röpködtek, de az éjjeli tüzekhez alig közeledtek, éjjelenként alig pusztult el 50—60 lepke egy-egy tűznél, a sistarovecki erdőgondnok észlelete szerint. Sőt 9 óra felé a röpködés egészen megszűnt, de nappal annál élénkebb volt.

Ily körülmények között a további tüzelésnek semmi célja nem lehet, mivel a petezés már július közepén javában folyt.

Földes János

m. kir. erdőmester.